

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1.—, lanskoletne 2.—; mesečna naročnina Din 20.—, za tujino 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglas po tarifi in dogovoru.

Uprava
Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. šek. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 253

Ljubljana, petek, dne 30. oktobra 1931

Leto II.

Poljski poslanik Filipowicz, ki je v Washingtonu odločno nastopil proti revizionistični propagandi senatorja Boraha.

Povratek maršala Pilsudskega

Varšava, 29. oktobra. AA. Danes se je vrnil iz Romunije v Varšavo maršal Pilsudski.

Odhod našega poslanika iz Budimpešte

Budimpešta, 29. oktobra. n. Jugoslovanski poslanik v Budimpešti g. Luković, ki je radi boleznih bil pred mesec dni stavljen na razpolago ministru zunanjih poslov, je bil danes v poslovilni avdijenci pri Horthyju in prejel akreditivna pisma. Tujakšnji list javljajo, da bo njegov naslednik imenovan šele po končanih volitvah.

Položaj na Cipru

London, 29. oktobra. AA. Ministrstvo za kolonije je danes objavilo, da je položaj v Nikoziji in drugih mestih na Cipru normalen. Manjši nemiri so samo še v okolici Famaguste in Limasole. Oblasti so morale v mestih arretirati več oseb. Med arretiranimi osebami so tudi člani zakonodajne skupščine otoka Cipra.

London, 29. oktobra. r. Na Cipru je po mestih mir za silo vzpostavljen, toda na deželi se pokret nemirov vse bolj širi. Včeraj je razbesnela množica na več krajih zažgala skladišča soli in žita. V bližini Famagusta so zažgali gozd, ki je še vedno v plamenih. Veliko število ciprskih politikov je zopet zaprtih.

Rusija in Japonska na Daljnem vzhodu

Tokio, 29. oktobra. AA. Zunanji minister Shidehara je po poročilu iz poučenih krogov izročil podkomisarju zunanjih zadev v Moskvi Karakhanu noto, v kateri pravi, naj bi sovjetska oblastva opustila vsako akcijo, ki bi jo mogla japonska oblastva tolmačiti kot sovražnost.

Tokio, 29. oktobra. AA. V borbi, ki je nastala med kitajskimi vojaki, ki so napadli japonske zastopnike, je bil ubit en kapetan in dva vojaka. Japonske čete so dosele v kraje severno Jikusu, da razpršijo tamkajšnje roparske tolpe.

Predsednik bolgarske vlade povabljen na Turško

Sofija, 29. oktobra. (n) Turški poslanik v Sofiji je v imenu turškega ministrskega predsednika Izmetpaše povabil bolgarskega ministrskega predsednika Mušanova, da poseti Ankaro.

Hitlerjeve ponudbe Brüningu

München, 29. oktobra. (d) Naknadno smo izvedeli, da je Adolf Hitler zadnje dni državnemu kancelarju dr. Brüningu vnovič ponudil svoj vstop v vlado in v vladno večino. Obljubljal je, da se eventualno tudi loči od nemških nacionalcev in od Hugenbergja. Hitler je tudi v državnem brambenem ministertvu razpravljal z generalom Schleicherjem. Na odločilnih mestih presojajo Hitlerjeve poskuse, da se približa vladi, zelo skeptično.

Banka za spreminjanje kratkoročnih kreditov

Pariz, 29. oktobra. AA. »Matin« prinaša iz Washingtona vest, da je predsednik Hoover sprejel v avdijenco belgijskega ministra Francquija, s katerim je razpravljalo o kreditih, ki so angažirani v Nemčiji in za katere izteče rok meseca februarja prihodnjega leta. Gre pri tem za kredite, katerih podaljšanje še ni zasigurano. Da se izogne nevarnost, ki preti Nemčiji in srednji Evropi ter s tem vsej Evropi zaradi umaknitve kreditov iz Nemčije, je Francqui predlagal osnove mednarodne kreditne banke z nalogo, da pretvarja kratkoročne kredite v dolgoročne. Hoover je v načelu ta predlog ugodno sprejel pod pogojem, da ga sprejme Pariz, kjer se bo Francqui bavil začetkom meseca novembra zaradi nadaljevanja pogajanj.

Narodna in ne strankarska zmaga v Angliji

Komentarji angleških listov — Volitve so bile veliko patrijotično glasovanje za Anglijo — Odmevi v inozemstvu

London, 29. oktobra. AA. Listi obširno komentirajo izid volitev, ki nima primera v politični zgodovini. Vladna večina je izredno velika. Za vlado je glasovalo približno 15 in pol milijona volilcev, proti pa 7 milijonov. Število delavskih glasov je zelo padlo, čeprav je bila volilna udeležba večja kakor pri zadnjih volitvah.

Menijo, da so liberalci in ženske glasovali večinoma za narodne kandidate.

»Times« pravijo, da je angleški narod pri teh volitvah pravilno ocenil gospodarski in politični položaj. Zato je zmaga narodna in ne strankarska. Dalje čestitajo vladi, da ni bila vezana po nemogočih obljubah.

Glasi delavske stranke »Daily Herald« pravi, da je prestalo delavstvo hudo skušnjo. Če bo hotelo spremeniti sedanji poraz v bodočo zmago, bo moralo takoj na delo.

Pri prihodnji priliki bo delavstvo moralo biti pripravljeno ne samo, da zmaga, temveč da tudi izvrši svojo nalogo. List dalje poudarja, da je delavska stranka kljub 60 mandatom dobila nad 6 milijonov glasov. Zaključuje, da ni dobro, da ima toliko volilcev v spodnji zbornici tako malo zastopnikov.

List »Daily Chronicle« pravi, da ljudstvo ni hotelo diktature sveta delavskih organizacij in programa delavske stranke za omiljenje gospodarske krize. Ljudje so spoznali, da je ta program neizvedljiv.

»Daily Mail« vidi v volitvah veliko patrijotsko glasovanje za Anglijo. Narod je odklonil razredno borbo.

»Daily Telegraph« piše, da je rezultat volitev triumpf svobodne demokracije, ki je omogočil zdravo vlado.

»Morningpost« trdi, da so volitve narodni in ne strankarski plebiscit. Volitve so dale ministrskemu predsedniku zaželeno svobodno roko, da izvede potrebne davčne reforme za oživiljenje industrije in poljedeljstva in za uravnovesenje trgovinske bilance.

Kdo bo Snowdenov naslednik?

London, 29. oktobra. AA. Zakladni minister Philipp Snowden ni kandidiral pri

teh volitvah. Listi upajo, da bo imenovan v lordsko zbornico in da tako ostane v vladi. Zakladni minister pa ne bo več, ker je imel to mesto doslej vedno poslanec spodnje zbornice.

London, 29. oktobra. d. Danes je ministrskega predsednika MacDonalda sprejel kralj. Govore, da bo skrajja MacDonald svoj kabinet spopolnil, ker Snowden, ki ni več poslanec, ne more več ostati zakladni kancelar. Vladni liberalci bi hoteli imeti na tem mestu Runcimana ali Simona, konservativci pa ponujajo Neville-a Chamberlaina.

Definitivni rezultati volitev

London, 29. oktobra. AA. Danes, opoldne je bilo znanih 609 izidov od 615, kolikor znaša število vseh poslancev v novem angleškem parlamentu.

Konservativna stranka ima 471 poslancev;

nacionalna-liberalna stranka 63 poslancev;

nacionalna delavska stranka 14 poslancev;

neodvisna nacionalna stranka 3 poslancev;

nacionalni blok vlade šteje 551 poslancev. Opozicija ima 57 poslancev in sicer:

48 delavskih poslancev;

7 liberalnih in

2 neodvisna poslanca.

Konservativna stranka je pridobila 207 mandatov, delavska stranka jih je izgubila 232. Za nacionalni blok je glasovalo 14 milijonov volilcev, za opozicijo pa 7 milijonov.

Francoski komentarji

Pariz, 29. oktobra. AA. Razen socijalističnih časopisov pozdravljajo vsi drugi francoski listi rezultat angleških volitev.

List »Temps« meni, da so te volitve impozantna demonstracija za red in narodno slovo. MacDonald in Snowden, ki sta poredila strankarske interese narodni koristi, sta bila bogato poplačana.

»Journal des Debats« naglašja, da bo poraz opozicijskih strank povečal odgovornost angleške vlade. Mnogo liberalcev, ki s glasovali za narodno koalicijo, je še

vedno proti zaščitnim carinam. S tem bo vlada morala računati.

»Intransigeant« upa, da angleški konservativci ne bodo izkoristili zmage in da bodo vodili zmerno carinsko politiko.

Nemške bojazni

Berlin, 29. oktobra. AA. V tukajšnjih političnih krogih prevladuje mnenje, da bodo rezultati parlamentarnih volitev v Veliki Britaniji neugodno vplivali na nemško trgovino in industrijo, ker bo novi britski parlament pod vplivom konservativne stranke verjetno sklenil carinske take. S tem bo številnim nemškim proizvajalcem onemogočeno dobiti blago na britski trg.

Pregled angleških volitev v zadnjih 30 letih

Z ozirom na zadnje angleške volitve in veliko zmago konservativcev ne bo brez zanimanja, če podamo kratek pregled angleških volitev od leta 1900 dalje. Volitve so dale te rezultate:

Septembrske volitve 1900: 402 konservativca, 186 liberalcev in 82 nacionalistov.

Januarske volitve 1906: 158 konservativcev, 365 liberalcev, 53 delavske stranke, 83 nacionalistov.

Januarske volitve 1910: 273 konservativcev, 275 liberalcev, 40 delavske stranke, 82 nacionalistov.

Decembrske volitve 1910: 272 konservativcev, 274 liberalcev, 40 delavske stranke, 82 nacionalistov.

Marčne volitve 1913: 281 konservativcev, 260 liberalcev, 40 delavske stranke, 83 nacionalistov.

Decembrske volitve 1918: 382 konservativcev, 161 liberalcev, 74 delavske stranke, 80 nacionalistov, 10 neodvisnih.

Novembrske volitve 1922: 344 konservativcev, 57 nacionalnih liberalcev, 60 liberalcev, 138 delavske stranke, 12 neodvisnih, 2 nacionalista, 1 komunist.

Decembrske volitve 1923: 216 konservativcev, 188 delavske stranke, 145 liberalcev, 4 neodvisni.

Oktohrske volitve 1924: 415 konservativcev, 150 delavske stranke, 44 liberalcev, 5 neodvisnih.

Majske volitve 1929: 260 konservativcev, 287 delavske stranke, 59 liberalcev, 9 neodvisnih.

Proslava fašistovskega pohoda na Rim

Rim, 29. oktobra. n. Proslava fašistovskega pohoda na Rim je bila do sedaj vsako leto običajen pregled fašistovskih sil. To leto pa se je tej proslavi hotel dati tudi borbeni značaj. Mussolini je z balkona palače Venezia pozdravil fašiste, naglašujoč, da je sedaj ob pričetku 10. leta fašistovskega režima treba, da se fašisti pripravijo na odločilno borbo, ki bo težka. Vendar mora fašistična revolucija zmagati.

Tajnik Giuriati je imel v Turinu govor, v katerem je — kakor Mussolini — izjavil, da čakajo fašizem težke borbe in da naj bodo fašisti pripravljeni nanje. »Svetovna kriza je prinesla mnogo nesreče in skrbi, vendar je fašizem poln samozaupanja in nade v bodočnost. Ravno v tej krizi se preizkuša režim fašistične vlade. Kaj bi se zgodilo v Italiji, tako vprašuje Giuriati, ako bi se ta vihar zrušil nanjo takrat, ki so bili na vladi slabi in nesposobni ljudje, ki so vodili vedno brezobzirne strankarske borbe in štrajke? Ta Italija se je nazivala liberalna, vendar je bila v resnici anarhistična. Fašizem je temu stanju napravil konec. Danes morajo fašisti prodrati tudi v najširše mase, da izvedejo program, ki ga je Mussolini razvil v svojem govoru v Neaplju.

Madjarska odda brzojav in telefon v zakup

Budimpešta, 29. oktobra. (d) Budimpeštanski listi poročajo, da bosta ameriški bankir Morgan in švedski kapitalist Kreuger prevzela za 50 let brzojav in telefon na Madjarskem. — Hkrati sta voljna dovoliti madjarski vladi večje dolarsko posojilo. V Budimpešti dalje trde, da se ravnatelj budimpeštanske komercialne banke dr. Jacobi, ki se sedaj mudi v New Yorku, pogaja z odločilnimi mesti za zakup madjarskega tobačnega monopola.

Odnosaji med Jugoslavijo in Bolgarijo

Izjava predsednika vlade Mušanova - »Mi želimo živeti v dobrem sosedstvu s to bratsko državo«

Sofija, 29. oktobra. AA. Na včerajšnji seji sobranja je predsednik vlade Mušanov prečital ukaz o odprtju novega rednega parlamentarnega zasedanja. Komunisti so ob tej priliki povzročili številne incidente. Parlament je zaradi tega izključil komuniste za tri seje. Mušanov je izjavil, da je zadovoljen z resnimi razpravami o priliki poslednje parlamentarne debate ter je naglasil željo, da vladine skupine, ki so pri poslednjih volitvah dobile večino, delajo v parlamentu še nadalje z isto resnostjo, da tako dokažejo sposobnost parlamenta in hvaležnost bolgarskega narodu. Nato je Mušanov obširno poročal o ukrepih vlade proti gospodarski krizi, ki jo je sedanja vlada podedovala od prejšnje. Pri tem je

naglasil, da je tečaj bolgarskega leva zelo čvrst ter mnogo boljši od tečajev mnogih drugih valut.

Glede zunanje politike je Mušanov dejal, da želi bolgarska vlada voditi miroljubno politiko ter politiko sporazuma z vsemi državami. Glede odnosov Bolgarije z Jugoslavijo je predsednik vlade Mušanov dejal: »Mi dokazujemo in bomo dokazali, da želimo živeti z Jugoslavijo v miru in da živimo v dobrem sosedstvu s to bratsko državo. Mi nečemo nobenega rovarjenja na jugoslovanskem ozemlju ter smo tudi v tem pogledu dokazali našo dobro voljo. Mušanov je končal z besedami: »Naša politika je politika miru in gre za tem, da se mirnim potom rešijo razni spori.«

Proslava narodnega praznika na Češkoslovaškem

Praznovanje brez zunanjega sijaja, a ob sodelovanju vseh slojev prebivalstva

Praga, 29. oktobra. AA. Trinajstvo obletnico neodvisnosti češkoslovaške republike so proslavili po vsej državi brez zunanjega sijaja, zato pa ob sodelovanju vseh slojev prebivalstva.

Predsednika češkoslovaške republike Masaryka so posetili člani diplomatskega zbora, člani vlade in predstavniki vojske.

V svojem odgovoru na čestitke je Masaryk opozoril na pravkaršnja poročila zunanega ministra in ministra financ. Položaj češkoslovaške republike je relativno ugoden. Pripisati pa ga je treba predvsem češkoslovaškemu narodu, ki se je z lastnim delom dvignil na sedanjo višino.

Nato je Masaryk govoril o demokraciji. Parlamentarna demokracija je proti vsem

skeptično razpoloženim krogom dokazala svojo vrednost.

V zvezi z notranjepolitično agitacijo in demagogijo, ki se je pojavila na Češkoslovaškem zadnje čase, smatra Masaryk, da je treba odstraniti iz javnega življenja vse osebnosti, ki so se zapletle v korupcijske atere in ki so podpirale korupcijo.

Nazadnje je Masaryk poudaril, da smatra Češkoslovaška za svojo dolžnost, da sodeluje z drugimi narodi pri rešitvi sedanjih gospodarskih tegob.

Spomenik branilcem Beograda

Beograd, 29. oktobra. (l) Dne 11. novembra se bo v Beogradu na svečan način odkril spomenik branilcem Beograda.

Katastrofa angleških laburistov

Angleški volilci so odgovorili z nepričakovano jasnostjo in odločnostjo na usodno vprašanje, ki jim je bilo postavljeno. Odločiti so se morali, kot je rekel lord Grey v enem izmed propagandnih govorov, ali za vlado, ki naj reši angl. kredit in vzpostavi s tem prestiž Anglije, ali za socialistično vlado, katere politika bi dovedla Anglijo do končne propasti.

Angleški narod je odgovoril na to usodno vprašanje na način, ki ga lahko označimo kot naravnost revolucionarnega. Kljub vsej ustavni pravilnosti volilnega nastopa angleškega naroda je ta njegova odločitev po svoji vsebini prava pravcata revolucija, revolucija proti načelom in metodam, proti vratolomnim političnim in socialnim programom, v katerih imenu se je vodila v zadnjih par letih angleška notranja in zunanja politika.

Sila te volilne revolucije je zadela z vso neizprosno anglo delavsko stranko, ki je bila zadnji dve leti na krmilu v Angliji. Stranka, ki je dobila pri volitvah v l. 1929. skoro 300 mandatov, je izšla iz sedanjih volitev strahovito decimirana, tako da ne bo razpolagala v novem parlamentu niti s 50 glasovi. Zadela jo je katastrofa, kakršnih malo pomni zgodovina angleških volilnih borb.

Ta katastrofa je na eni strani popolnoma zaslužena, na drugi pa je bila tudi neobhodna politična nužnost za Anglijo in njeno bodočnost. Če je hotel angleški narod odvrniti pretečo katastrofo, je moral odstraniti glavno oviro, ki je bila na poti uspešni organizaciji skrajnih naporov za rešitev samega sebe iz objema najstrašnejše krize, kar jih je kdaj preživljala Anglija. In ta ovira je bila ravno laburistična stranka pod vodstvom Hendersona in drugih bivših laburističnih ministrov, ki so prokleli MacDonalda in njegovo vsega divljenja vredno patriotično gesto ter hoteli za vsako ceno nadaljevati po poti, po kateri so pripeljali Anglijo prav na rob popolne finančne in gospodarske propasti.

Ne more se sicer trditi, da je delavska vlada zakrivila s svojo politiko sedanjo gospodarsko krizo v Angliji; kajti kriza in depresija sta svetovna pojava. Nasprotno: angleški industriji so napravili sami že davno pred laburistično vlado usodne napake, ki jih prva MacDonaldova vlada ni mogla popraviti. Toda dejstvo je na drugi strani, da so ostale vse obljube laburistov, s katerimi so šli l. 1929. v volilni boj in dosegli sijajno zmago, le na papirju. Njihova uprava ne samo da ni prinesla rešitve za nobeno izmed perečih vprašanj, temveč je še celo poslabšala položaj.

Posebno usodna je postala politika laburistične vlade glede vprašanja brezposelnosti. Tudi brezposelnosti ni ona ustvarila, toda režim podpor, ki ga je sistematično vzdrževala in izvajala, je bil vse prej nego kak resen in radikalen poskus za rešitev, oziroma ublažitev te nadloge.

Država je morala zalagati iz svojih sredstev vedno nove milijarde v ta namen, a izhoda ni bilo videti. Posledice so bile usodne. Državne finance so bile omajane, inozemstvo je začelo izgubljati zaupanje v gospodarsko trdnost Anglije in angleško javnost je začel objemati strah. Sledili so znani pretresljaji, ki so napovedovali katastrofo. Najpametnejše glave v laburistični stranki — MacDonald, Snowden i. dr. — so spoznale, da se mora kreniti po novi poti, da je treba pustiti razna strankarska načela ter začeti reševati že same zidove državne stavbe.

Tedaj se je MacDonald odločil za svoj patriotični korak ter preko vseh strankarskih pomislekov ponudil roko sodelovanja svojim dotedanjim neizprosnim nasprotnikom. Izid volitev je najneizpodbitnejši dokaz, da je bil MacDonald v najodločilnejših hipih svoje domovine veren tolmač najgloblje ljudskega genija lastnega naroda. Prav tako pa dokazuje na drugi strani katastrofa laburistične stranke, da je načelo varnosti skupne domovine, njenega blaga in njenih najvišjih interesov mnogo globlje ukoreninjeno v ljudski duši nego najomamnejša gesla katerekoli strankarske politike.

Sedanji kritični položaj Anglije in predvsem njenega omajenega kredita je nujno zahteval, da angleški narod pred vsem svetom posvedoči, da je sit nevarnih in poleg tega neizvedljivih eksperimentov in da hoče kreniti po poti odločnih realizacij, kot jih zahtevajo podane razmere. Katastrofa laburistične stranke je bila prav zato zgodovinska nužnost, kajti le na ruševinah te stranke se je dala utrditi močna nacionalna vlada, kakršna je potrebna Angliji v njenih sedanjih skrajno težkih in usodnih časih.

Torkove volitve so dale Angliji tako močno in trdno vlado in v tem je njihov veliki zgodovinski pomen za to deželo. Pa tudi Evropa in ves svet bosta morala računati po plebiscitarni odločitvi angleškega naroda z novo Anglijo, ki se bo temeljito razlikovala od včerajšnje. In to v polnjem pomenu besede, kajti ravno nejasna in včasih doktrinarna zunanja poli-

Odprava trošarine pri zameni vina za pridelke

Odlok bana dr. Marušiča za olajšanje položaja revnejših vinogradnikov

Ljubljana, 29. oktobra. AA. Kraljevska banska uprava Dravske banovine razglasi:

Da se v sedanji težki gospodarski krizi olajša oddaja vina revnejšim vinogradnikom in da si bodo mogli lažje nabaviti najnujnejše življenjske potrebščine, odločam, da se veljavnost drugega odstavka § 32 pravilnika o banovinskih davščinah za proračunsko leto 1931/32 razširi na vse sreze Dravske banovine. V bodoče bo kraljevska banska uprava oproščala banovinske trošarine ono vino, ki ga dajejo vinogradniki-producenti iz kateregakoli sreza v Dravski banovini v zameno za poljske pridelke in izključno za domačo uporabo kmetovalcev v Dravski banovini.

Ta ugodnost pa velja le za revnejše vinogradnike, ne pa za imovitejšie posestnike vinogradov ali vinske trgovce. Ravnotako se ne more dovoliti, da bi se dajalo vino prosto banovinske trošarine v zameno trgovcem, obrtnikom in raznim prekupčevalcem.

Vinogradniki, ki se hočejo poslužiti ugodnosti trošarine proste, zamene vina, morajo to prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole. V prijavi je točno navesti ime, poklic in bivališče prodajalca in

kupca, množino vina ter množino in vrsto v zameno vzetih življenjskih potrebščin.

Oddelki predlagajo te prijave v rešitev kraljevske banski upravi s svojim poročilom, v katerem je treba vedno označiti, ali so prosilci vinogradniki-producenti in da so oprostive tudi potrebni.

Nadalje se oprošča na posebno prošnjo tudi vino, ko ga morajo dajati vinogradniki-producenti prevzitarjem.

S tem se ne menja dolžnost plačevanja državne trošarine po zakonu o državni trošarini.

Ban: dr. Marušič l. r.

Apel banske uprave na hišne posestnike

Ljubljana, 29. oktobra. AA. Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani apelira na uvidevnost hišnih posestnikov, da z ozirom na vladajočo gospodarsko krizo ter pomanjkanje likvidnih denarnih sredstev ne zahtevajo od denarno šibkih najemnikov stanovanj in lokalov za tekoči novemberski termin celotnega plačila tromesečne najemnine v naprej ter dovolijo najemnikom plačevanje najemnine v mesečnih obrokih, kakor to velja za podeželske kraje.

Podaljšanje rusko-turške pogodbe

Nova pogodba se sklene povodom sedanjega obiska Litvinova v Ankari

Ankara, 29. oktobra. AA. Anatolska agencija poroča: Med večerjo, ki je bila snoči v čast komisarja za zunanje zadeve sovjetske Rusije Litvinova, je turški minister za zunanje zadeve Tevfik Ruždi bej pojasnil načela zunanje politike turške republike in sovjetske Rusije in dejal, da gre tej politiki le za mir. Obisk Litvinova je prijetna prilika, da podaljšata Turčija in Rusija rusko-turško pogodbo o prijateljstvu in nevtralnosti z dne 17. decembra 1925.

Litvinov je v svojem odgovoru navedel razloge, ki govorijo za prijateljstvo med Turčijo in Rusijo. To prijateljstvo je popolnoma drugačnega značaja, kakor pa so pri-

jateljstva, ki slone na pogodbah. Udeležuje se namreč neprestano s svojim delom za splošni mir. Če bi podobno prijateljstvo sklenile tudi druge države, potem mir ne bi bil ogrožen. Zato mu bo lahko pritisniti pečat na pogodbo, ki bodo ž njo podaljšani dosedanjí sporazumi med Turčijo in sovjetsko Rusijo.

Ankara, 29. oktobra. AA. Anatolska agencija poroča, da je predsednik turške vlade izmet paša priredil danes slavnostno kosilo na čast Litvinova. Zvečer bo svečana večerja, nato pa ples v sovjetskem poslanstvu.

Hitlerjev kozak odpira Nemčiji vrata na vzhod

Odkritje poljskega lista o zvezi med Hitlerjem in ukrajinskimi revolucionarji na Poljskem

Varšava, 29. oktobra. AA. Pat poroča: »Ilustrovani Kurier« priobčuje pod naslovom »Hitlerjev kozak odpira Nemčiji vrata na vzhod«. Člankar opozarja na tesne stike med ukrajinsko milico in nemškimi nacionalističnimi krogi. Ta zveza se je že opevanje pokazala. Iz dokumentov, ki jih je list priobčil septembra meseca, izhaja, da je ukrajinska milica prejela podporo nemškega vojnega ministrstva in ministrstva za zunanje zadeve. Najboljši dokaz za izvirnost teh listin pa je omahljiv demanti nemške poluradne agencije. Glavni osumljenec Konavalec je sicer po objavi teh obtežljivih dokumentov razglasil, da bo list tožil, tega pa dozdaj še ni storil.

Stiki med ukrajinskimi subverznim delom in Hitlerjevimi pokrovi izhajajo tudi iz dejstva, da so ukrajinski voditelji v stalnih odnosih z nemškimi nacionalnimi so-

eizalisti. V zadnjem času je ukrajinski list »Na starozik«, ki izhaja v Sofiji, priobčil članek senzacionalne vsebine. Članek je posvečen programu Hitlerjeve stranke in njegovi skladnosti z načrti ukrajinskih politikov. Pisec tega članka Orlov, znani prijatelj Konavalec, pravi, da je treba ukrajinski program prilagoditi idejam nemških nacionalnih socializmov. »Prepričani smo, da bomo morali prihodnjič pričeti s še ostrejšo borbo, kakor je borba nacionalnih socializmov v Nemčiji. Za nas Ukrajince je važno, da nemški nacionalisti po prihodu na oblast vedo, da bomo tedaj tudi mi močni in da bomo Nemcem odprli vrata na vzhod. Zato se moramo pripraviti na to, da v ugodnem trenutku z združenimi silami kozakov preprečimo, da bi kdorkoli drugi zavzel ta vrata.«

Zborovanje Zveze mestnih, trških in zdraviliških občin

Maribor, 9. oktobra. Zveza mestnih, trških in zdraviliških občin za Slovenijo je imela 15. oktobra v Mariboru svoj redni občni zbor. Zastopana je bila po delegatih polovica članice. Predsednik g. Josip Drogenik (št. Jurij) je naglasil, da zaključuje Zveza s tem občnim zborom prvo fazo svojega delovanja. Glavno skrb je Zveza posvečala osnutku novega občnega zakona, ki predvideva pregrupacijo občin. V tej zadevi je večkrat posredovala na pristojnih mestih v korist svojih članic, da pridejo njene članice pod zakon za mesta.

V zadnjem času se snuje na predlog Ljubljane splošna zveza mest in trgov Dravske banovine. Na kongresu v Ljubljani se je v principu sklenilo, da se osnuje taka zveza. V pripravljalnem odboru je tudi zastopnik sedanje Zveze. Predsednik je povdarjal, da bo treba v novi Zvezi združiti interese treh tipov občin: 1. avtonomnih mest, ki streme za razširjenjem svojega teritorija, 2. mest in trgov na bivšem Kranjskem, ki jim je priključena širša okolica, in 3. mest in trgov na bivšem Stajerskem, ki so se samostojno razvili v pomembna kulturna in gospodarska središča. Ta naloga ne bo lahka, vendar je v skupnosti moč, ki se bo brez dvoma uveljavila tudi na drugih področjih komunalnega življenja. Občni zbor je vzel predsednikovo poročilo z zahvalo na znanje. Tajnik J. Baukart (Ljutomer) je poročal, da šteje Zveza 26 članic in da je posle blagajnika prevzel po g. Löschnigu g. Stamberger (Šmarje). Blat-

tika laburistične vlade, ki je skoro popolnoma izključevala vsako uspešno in sporazumno sodelovanje med Londonom in Parizom, je bila eden izmed večjih vzrokov zmešnjave in negotovosti tudi na polju mednarodne politike.

Minister Pucelj v Kamniku

Kamnik, 29. oktobra. Danes popoldne ob 2. se je pričel v dvorani Gasilskega doma v Kamniku velik volilni shod, katerega se je kljub zgodnji uri udeležilo veliko število Kamničanov, pa tudi okoličanov. Obisk je bil proti pričakovanju velik, razpoloženje najboljše. Shod je otvoril kamniški župan Kratner, ki je kot predsednik volilnega odbora pozdravil vse navzoče, zlasti ministra Pucelja in kandidata Cererja.

Burno pozdravljen je nato kot prvi govornik nastopil minister Pucelj, ki je v svojem temperamentnem govoru orisal naš politični in gospodarski položaj v primeri z drugimi državami. Obžaloval je, da ne more iti v vsako občino in vas ter povedati vsega, kar mora danes v ožgled volitev vedeti vsak državljan. Ozrl se je nazaj na dogodke pred 6. januarjem, na razpaljene politične strasti in borbe, ki so dovedle do žalostnih dogodkov v Narodni skupščini leta 1928. Vsi ti dogodki so bili posledica naše politične nezrelosti, ker so naši poslanci radi strankarskih in osebnih koristi pozabili, da je njihova prva in edina dolžnost delati kot zastopniki naroda za blagor države. Po žalostnih dogodkih v Narodni skupščini ni bilo druge poti za rešitev države, ki so jo zapeljale stranke na rob propada, kot to, kar je storil naš kralj 6. januarja. G. minister je primerjal ta korak z delom mladega kmečkega gospodarja, ki zastavi vse svoje moči in če treba tudi glavo, da reši svoje posestvo propada.

Ako se bomo tudi mi pokazali dobre gospodarje, ako bomo z veliko udeležbo pri volitvah pokazali, da imamo radi svojo državo, bomo imeli kredit in spoštovanje v inozemstvu, ki nam bo rado priskočilo na pomoč s posojili, da dvignemo bogati zaklad, ki nam ga je Bog vložil v našo rodno zemljo, ter da pripravimo s tem sebi in našim potomcem srečno prihodnost, varno pred lačnimi sosedi, ki računajo na našo nesložnost.

V nadaljnjem govoru je g. minister omenil prehodljive posledice abstinence. Svoja izvajanja je podkrepil z več primeri iz svetovne zgodovine. Prepričevalne besede ministra so napravile na vse navzoče najgloblji vtis. Končal je z besedami: »V kamniškem okraju imate tri kandidate. Menj so vsi enako dragi. Vse odlikuje velika ljubezen do naroda in države. Odločite sami, kdo je boljši in volite ga na dan volitev. Čim več glasov bo zastopanih, tem več bo lahko dosegel vaš poslanec v parlamentu, tembolj bo uvaževan. Zato pa agitirajte, da bo volilna udeležba čim večja.

Dr. Rožič med volilci

Sijajno uspel shod v Domžalah

Na poti skozi Domžale je sreski kandidat za kamniški srez g. dr. Rožič izvedel za prihod ministra g. Ivana Pucelja in sreskega kandidata g. Cererja v Domžale, kjer se je ob 5. popoldne vršil v gostilni župana Janežiča nenapovedan volilni shod, ki se ga je udeležilo blizu 200 volilcev. Ljudje so stali tudi v veži. Govoril je najprej minister g. Pucelj. V svojih izjavah, ki so jim poslušalci pazno sledili, je objasnili splošen položaj in pa pomen volitev ter vzroke, zakaj je potrebna čim številnejša udeležba pri volitvah.

Za ministrom Puceljem je govoril oficialni sreski kandidat g. prof. dr. Rožič, ki je, pozdravljen od volilcev, pojasnil namen in pomen volitev ter nato podal sliko o notranjem in zunanjem položaju. Pomen volitev je podčrtaval zlasti glede na naše narodne manjšine zunaj meja, ki ječijo pod tujim jarmom in se na življenje in smrt bore za svoj narodni obstoj. Oni gledajo s prosečim pogledom na silo in moč velike Jugoslavije, ker le taka jim more nuditi moralno uteho. Zato je tudi v interesu teh manjšin, ki so kri naše krvi, da se strnejo slovenske vrste na dan 8. novembra za enotnost in veličino države.

Govor g. dr. Rožiča so zborovalci viharno pozdravljali. Za njim je govoril še drugi sreski kandidat g. Cerer. Dr. Potokar, ki je kot tretji kandidat tudi obljubil svoj nastop, se je zaradi nujnih opravkov opravičil. Govorili so še g. Franc Stare iz Kamnika in namestnik g. Cererja g. Ignacij Tome iz Moravč. Volilni shod je uspel nadvse pričakovanje sijajno.

Shod v Moravčah

Drugi volilni shod je imel g. prof. dr. Rožič v svojem rojstnem kraju Moravčah. Tudi tu je bila udeležba polnoštevna. Med zborovalci so bile tudi ženske. Kandidat g. dr. Rožič je v svojem govoru opisal pomen volitev in navajal razloge, ki so ga privedli do tega, da je sprejel kandidaturo. Med poslušalci se je razvila živahna debata in je shod zdaj pa zdaj postajal buren.

Končal pa se je v splošni harmoniji. Volilci si bodo gotovo dobro premislili, ali je bolje iti na volišče ali pa slediti protivolilni agitaciji raznih nekdanjih političnih diktatorjev.

Daljšje poročilo o shodu v Moravčah sledi.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 29. oktobra (d) Severne Alpe: pretežno oblačno, kratek čas toplejše, nato vdre hladni tečajni zrak, zdaj pa zdaj padavine; tužna Alpe: beli oblaki.

Razširjajte Jugoslovana!

Ljudstvo se bo otreslo strankarskega diktata

Kočevski Nemci bodo na voliščih do zadnjega moža

Volilna manifestacija v Kočevju — Globoka govora kandidata Pucelja in namestnika dr. Arka

Kočevje, 27. oktobra.

Danes zvečer se je vršilo v veliki dvorani hotela »Trste« veliko volilno zborovanje, na katerem sta govorila sreski kandidati minister Ivan Pucelj in njegov namestnik dr. Hans Arko.

Zborovanje v nabito polni dvorani je otvoril mestni župan g. Maks Kostanjevec. Pozdravil je g. ministra in vse navzoče ter povdaril važnost udeležbe pri bližajočih se volitvah. V našem srezu ni volilnega boja, gre nam samo zato, da jih čimveč prepričamo o udeležbi pri volitvah. Nato je govoril minister Pucelj, viharo pozdravljen od vseh navzočih Slovencev in Nemcev. S svojim govorniškim darom ter jasno, trezno besedo je očaral vse navzoče. Nagovoril je zborovalce slovenski in nemški, svoj govor pa je imel v slovenski. Če hočemo biti pravi in v pravilno razumeti sedanje stanje, se moramo ozreti malo v preteklost: 6. januarja je bil kralj prisiljen ukiniti ustavo, razpustiti stranke in razgnati parlament. Ali je mogel kralj kaj drugega storiti? Kaj bi storil gospodar, če bi se mu razšla vsa družina v preprih in bi gospodarstvo propadalo? Naš kralj ni zapustil svojega mesta, temveč je junaško prevzel vso odgovornost in težko delo nase! Po razpustu parlamenta so nekateri znani politiki sodelovali v vladi, ravno tisti politiki pa danes delajo proti volitvam. On sam je ostal miren in se podal v tistišje. Prišel je čas, da je kralj dal ustavo, ni pa mogel popolnoma ukiniti diktature, ker bi bilo to za državo silna nevarnost.

Poglejte Španijo, ki naj nam bo memento! Pri nas pa moramo poleg tega še računati z zunanjimi sovražniki! Takozvana opozicija hoče obstinenco, in sicer pravi, da jo hoče iz taktičnih ozirov. Toda to ni nobena taktika, to je le slaba politika, ki hoče nazaj staro strankarstvo. Zgodovina kaže, da ni prinesla abstinence nikoli nobenih uspehov, za kar so nam dokaz Čehi iz leta 1870. in pokojni Radič. 8. novembra pa gre poleg tega za ugled v svetu, ki gleda na nas in našo politično zrelost. Opozicija ima že v začetku smrtne kali v sebi, ker je polna neizgladljivih nasprotij. Kaj vendar hoče? Ali hoče enotno, močno državo? Ali hoče revolucijo? Mi vsi hočemo močno Jugoslavijo, za katero nam gre pri teh volitvah, ki se je naj udeležiti narod polnoštevilno in navdušeno. Naj nam da legitimacijo in mi ga bomo zastopali!

Govor ministra Pucelja je bil sprejet z viharim navdušenjem. Za njim je govoril v nemškem jeziku dr. Hans Arko. Izjavil je, da so bili strankarski boji tudi za Nemce silno škodljivi. Režim 6. januarja pa je prinesel njim in vsej državi več kakor celo prejšnje desetletje. Kočevski Nemci so bili takoj, ko so zvedeli za novo politiko, z vsem navdušenjem zanj — zapihal je nov, svež veter. Kot zastopnik Nemcev izjavlja, da bodo 8. novembra vsi kot en mož odšli na volišče. Njegov govor je bil ravno tako sprejet z burnim odobravanjem.

Nato se je g. župan Kostanjevec zahvalil govornikom in zaključil sijajno uspeši zbor!

Za složno gospodarsko delo v bodočem parlamentu

Uspeli shodi Ivana Mohoriča v radovljiskem srezu

V Kranjski gori

V torek zvečer se je vršil v salonu hotela »Slavec« v Kranjski gori mnogoštevilno obiskani volilni shod sreskega kandidata Ivana Mohoriča. Shod je otvoril in mu predsedoval notar dr. Grašič, ki je obrazložil zborovalcem pomen in važnost sedanjih volitev ter predstavil sreskega kandidata Ivana Mohoriča in njegovega namestnika Josipa Ambrožiča. Kandidat Ivan Mohorič je nato v dolgem govoru, ki so ga navzoči poslušali z vidno pozornostjo in zanimanjem, obrazložil na splošno gospodarsko-političen položaj, posebne potrebe radovljiskega sreza in program bodočega gospodarskega dela v Narodni skupščini. Očrtal je posebno težak položaj našega kmeta — živinorejca — v sedanjih težkih časih, pojasnil potrebo podrobnega dela na pospeševanju tujkega prometa in pomen industrije za prebivalstvo radovljiskega sreza. Poslušalci so sprejeli izvajanja sreskega kandidata z burnim odobravanjem. Nato je kandidatov namestnik Josip Ambrožič, obrtnik in posestnik v Ljubnem, v poljubnem govoru očrtal stališče gospodarskih krogov do bodočih volitev, opozoril na pogrešnost abstinence, ki jo propagirajo nekateri agitatorji, in raztolmačil sistem novega volilnega reda in njegov pomen za složno gospodarsko delo v novi narodni skupščini.

Govori obeh gospodov so vzbudili v okolišu Kranjske gore živahen interes in razumevanje za naloge bodoče narodne skupščine in bodo brezdomno prispevali k polni udeležbi cele okolice pri volitvah.

V Radovljici

Včeraj se je vršil v Radovljici sestanek gostilničarjev vsega sreza, na katerem je sreski kandidat Ivan Mohorič obrazložil svoj gospodarski program. Kandidat je pokazal, da je polni meri pozna in podpira stremenje našega obrtništva in hoče pri neurejenih vprašanjih posebno glede trošarinskih in taksnih zadev pomagati prizadetim panogam. Posebno zanimanje so vzbudila izvajanja gospoda kandidata glede programa za izgradbo tujkega prometa, ki je za jeseniški kot najvažnejši steber gospodarstva. Gostilničarstvo se je na tem zborovanju soglasno izreklo za program sreskega kandidata Ivana Mohoriča, ki ga hoče v interesu gospodarskega napredka v vsakem oziru podpirati.

Na Jesenicah

Včeraj se je vršil v prostorih Kazine mnogobrojno obiskani sestanek industrijskih nameštencev in uslužbencev, kateremu je predsedoval dr. Makso Obersnel. Predsednik je obrazložil pomen in obseleže sedanjih volitev in predstavil zbranim zborovalcem sreskega kandidata Ivana Mohoriča. Kandidat Ivan Mohorič je nato v enournem govoru orisal položaj industrije v naši agrarni državi ter opisal specijelne težave obmejne industrije v okviru splošne gospodarske politike. Začrtal je smernice bodočega gospodarskega dela, da se prepreči brezposelnost, da se zaščitijo obstoječi obrati in varujejo interesi delovnega ljudstva.

Po poročilu kandidata Ivana Mohoriča se je razvila živahna debata, v okviru katere se je pokrenilo vprašanje štednje v državnem gospodarstvu, odprave kuluka, vprašanje novih trgovskih pogodb ter javnih del. Zanimivim izvajanjem kandidata Mohoriča so sledili navzoči z napeto pozornostjo in burnim odobravanjem. Uvideli so težkoče, s katerimi se ima boriti podjetnost v naših krajih. Posebno pozornost so vzbudila izvajanja glede možnosti razvoja novih industrij, potreb zaščite domačega dela ter ukrepov, s katerim bomo mogli prebroditi sedanjo gospodarsko krizo.

V nedeljo se vrši na Jesenicah v kino »Radio« velik shod, na katerem govorita o teh vprašanjih minister javnih del dr. A. Kramer in sreski kandidat Ivan Mohorič.

Štirje uspeli volilni sestanki v škofjeloškem okraju

Stara Loka, 28. oktobra.

Zavedni možje iz občine Stare Loke so pridno na delu, da važnost sedanjih volitev pojasnijo najširšim plastem naroda. Le nevednost in zapeljanost zavajata ljudi na škodljiva stranpoti. Od zadnjih dni preteklega tedna se vrše po posameznih vaseh sestanki, na katerih se razpravljajo o občem političnem položaju glede na 8. november. Prvi tak sestanek je bil v Zabnici, kjer se je v Gasilskem domu zbralo okoli 80 kmetijskih posestnikov in delavcev. Navzoči so se o volitvah podrobno poučili. Naslednjega dne se je vršil za Retačane sestanek pri Tilhu in za Godeščane pri Lovričku. Oba sestanka sta jako lepo uspela in se je vaščanov vseh bivših strank naravnost trlo. V Soboto je bilo pomen-

kovanje pri Logondru v Binklju. Na sestankih poročajo domačini, odvarja jih pa vsakokrat župan Stare Loke gosp. Anton Hafner. Daljše programatične nagovore so imeli gg. škofjeloški notar Stevo Šink, sedlar Peter Kajzer, kmet s Suhe Franc Kalan, upokojenec Bakšič, zdravnik dr. Jože Rant, industrijec Franc Dolenc, upravitelj Edvard Vidic i. dr. Zanimiva je ugotovitev, da redno volilci izjavljajo svojo popolno

nepoučenost o smotrih volitev. Vesela je vest, da kažejo mnogi posamezniki z okoliških vasi silovito delavoljnost za kar častnejši in lepši obisk pri volitvah. Naši ljudje svojo državo ljubijo in bodo zato svojo dolžnost na čeli črti storili. Vedo, da bodo z krepitvijo državnega gospodarstva koristili predvsem tudi samim sebi. Od vasi do vasi gre en klic: 8. novembra vsi na volišče!

Ljudstvo je bilo nepoučeno in v strankarskem suženjstvu

Sreski kandidat Milan Mravlje v Zagorski dolini

Zagorje, 28. oktobra.

V ponedeljek 26. t. m. zvečer ob 19. uri sta sklicala Gremij trgovcev in Obrtna in gostilničarska zadruga volilni sestanek v gostilni Koprivci v Zagorju, kjer naj bi se pobjliže seznanili s sreskim kandidatom Mravljetom. Na shodu, ki je bil zelo dobro obiskan, je bil izvoljen za predsednika g. Bajcar, ki je po kratkem uvodu predstavil navzočim g. Mravljeta in njegovega namestnika g. Birola, nakar je dal besedo g. Mravljetu.

Gospod Mravlje je v svojem globoko zasnovanem govoru med drugim omenil, da kaže ljudstvo široko naše banovine za volitve mnogo več zanimanja, kakor je v početku kazalo. To dokazuje, da narod poprej ni bil dovolj poučen. Nekateri so tudi nasledili agitatorjem, ki so skušali ljudstvu dokazati, da nam volitve ne bodo prinesle nobenega uspeha, pa so zato priporočali pasivnost. In sedaj je uvidelo slovensko ljudstvo v veliki večini, da je 8. november velik zgodovinski dan, da je prehod v novo

dobo, dobo boljše, srečnejše in složnega življenja. Sedaj lahko razpolaga vsak s svojim lastnim mišljenjem, ker ni navezan na nobeno stranko, kar poprej ni bilo nikoli. Umevno je, da se ne more obljubiti takojšnje zboljšanje sedanjega stanja, vendar se bo delalo na tem, da se postopoma ublaži gospodarska kriza.

Namestnik kandidata g. Birola je nato omenil: »Je naš kandidat po postavi sicer majhen mož, ampak z velikimi sposobnostmi in najboljšimi lastnostmi, zaradi tega mu lahko brez pogoja zaupamo, kar hočemo dokazati 8. novembra, ko bomo šli vsi do zadnjega na volišče.

K besedi so se oglasili nato še nekateri trgovci in obrtniki, ki so izrazili željo, da se naj v bodočem parlamentu deluje na tem, da se carinsko razmerje po možnosti uredi, da bo dana našemu trgovcu možnost uspešnejše konkurence.

Predsednik shoda se je zahvalil nato navzočim za tako častno udeležbo in je zaključil lepo uspeli sestanek.

Izredno zanimanje za volitve v Beli krajini

Jalova agitacija političnih slepcev za abstinenco

Črnomelj, 29. oktobra.

Tudi v Beli Krajini ne spimo, nahajamo se tik pred volitvami in živahni volilni sestanki zdaj tukaj zdaj tam pričajo o velikem zanimanju za volitve v Beli krajini. Sreska kandidata Evgen Lovšin in Danijel Mokar sta imela že več sestankov in povsod sta našla pri narodu razumevanje za volitve in priznanje za svoja izvajanja.

Ne manjka seveda tudi raznih elementov in političnih slepcev, ki z agitacijo za abstinenco begajo belokranjski narod. Najhujši je pa oni slepec, ki videti noče.

Dobro je povedal Evgen Lovšin na volilnem

sestanku v Črnomlju, ko je dejal, da moramo iti volit ne samo glede na občo državno korist, ampak prav posebno tudi za to, da pomagamo tudi Beli krajini sami. Belo krajino je treba gospodarsko dvigniti, treba je preskrbeti konsumente za belokranjska vina, treba je izposlovati pomoč za povzdigo belokranjskih vasi, most pri Gribljah ne sme pasti v vodo, končno bo morala izteči tudi železnica po Poljanski dolini, ki bo vezala Slovenijo z morjem.

Belokranjci, če mi ne bomo podpirali države, tudi ona nas ne bo mogla. In kdo ne bi hotel samemu sebi dobro?

Volilni shodi v šmarskem okraju

Uspešen nastop mladega kandidata Zdolška

Zelo zanimivo volilno agitacijo je začel razvijati v svojem volilnem okraju, — okraj treh kandidatov — mladi, idealni domačin svojega okraja, kmečki posestnik Anton Zdolšek iz Hotunja pri Ponikvi z izvrstno uspelima in posreženima javnima shodoma v Šmarju pri Jelšah in pri Sv. Petru na Medved. selu. O teh krajih se je govorilo, da so domena destruktivnih elementov. Zato se je gledalo na pogum in samozavest mladega kandidata iz domačih kmetijskih vrst s precejšno skepsjo. Nedeljski shodi pa so pokazali, da zna pripraviti mladi Zdolšek shode boljše od nekdanjih rutiniranih političnih delavcev. Njegov o dobro premišljeno delo je bilo kronano s popolnim uspehom.

Na obeh shodih je zagrabil kandidat s krepko besedo kar v sredo najbolj perečega vprašanja, v sedanjo splošno gospodarsko krizo, ki se je pojavila najprej v poljedelstvu — je izvajal g. Zdolšek — se je razbuktela v splošno krizo vseh stanov po skoro vsem svetu. Tega položaja si ne moremo in tudi ne smemo zakrivati. Gledati moramo, kako bomo prebrodili in premagali to našo težko gospodarsko stanje. Če se hočemo nadati uspehu, moramo imeti močno državo s sposobno in nepristransko vlado. V našem vladarju imamo jamstvo za to. Moramo pa tudi sami zavahati rokave in poseči z našimi žuljavimi rokami in neomahljivo voljo k delu. Pobili smo ustavo. Sedanje volitve nam nudijo priliko, da izberemo v narodno zastopništvo možje, ki imajo razumevanje za naše težnje in sposobnosti pomagati pri tem zamotanem gospodarskem problemu.

Kandidat je nato razvil glavne točke svojega delovnega programa. V združništvu vidi eno glavnih rešilnih idej iz tega težkega položaja. Kreditne, produktivne, konzumne in druge zadruge naj stopijo na mesto sedanjega nebrzdane kapitalizma. Prosvetne organizacije vsega ljudstva pa morajo pripraviti podlago za uspešno delo na tem polju. Opozoril je na kmetško združništvo na Danskem in drugod. Omenil je blagodejni upliv tudi našega in še mnogo premalo razvitega domačega združništva. Iz spošnega odobravanja se je videlo, da je zadel v živo in začel pokret, ki obeta nedvomno velikih uspehov v bližnji bodočnosti.

K besedi se je oglasila cela vrsta drugih govornikov. Posebno lepo in premišljeno je govoril Gomišek, organizator kmetске mladine iz Celja, več kmetov iz Šmarja in Gajšek, kmet iz Ponikve.

Na shodu pri Sv. Petru

pa je znal pripraviti tamošnji rojak Hajnšek, znani organizator kmetске mladine zborovalce do neverjetno odkritosrčnega, kar najuspešnejše zaključene, pristranske razgovora s Kristanovim Tončekom. — Tako namreč imenujejo navdušeni volilci s hišnim imenom svojega priljubljenega kandidata Zdolška.

Udeležba na obeh shodih je bila tolika, da sta se morala vršiti shoda pri odprtih vratih in oknih. Kandidati so sprejeli z odprtimi rokami in mu obljubili pri volitvah splošno pomoč. — Oba shoda sta završila z manifestacijo za močno Jugoslavijo.

Clara Viebig:

Babja vas

Roman iz Eifela

S silo se je vzpela mlada žena v kamri — toda čuj! — še enkrat je slišala njegov glas. Poslavljal se je od očeta in matere. Potem je še slišala bežeče korake — in nič več.

S strašnimi kiki se je vrgla pred posteljo na kolen in zakrila svoj obraz v še toplih blazinah.

Pri gostilni so se vsi sešli; Lovrenc je bil zadnji. Norčevali so se, da se ni mogel ločiti. Tudi žensk in deklet je prišlo precej, ki so hotele spremiti moške; z zbeganimi obrazi in zmružoč so postajale okoli.

Zgoraj ob cesti, na vrhu Schwarzenborna, je bil grm, kot šop las na golem temenu, to je bila meja, do tja so jih vedno spremljale. Tu je kanila že marsikatera solza na gola skalnata tla in samotni grm je skrival kot trnjeva stena poslednje objeme.

Nikola Densborn je poveljeval k pohodu; bil je poslednji čas. Še en požirek iz zelenke z žganjem, ki jo je ponujal vsem Krumscheid in potem: »naprej!«

Z ženo pod roko je stopal na čelu Densborn. Katrica se je že mnogokrat poslavljala, nič se ni jokala. Kmalu bo njenemu sinu petnajst let, potem bo šel tudi on z njimi; saj je bil že čas, da gre z doma.

Top — top. Trdo odmevajo koraki po grbastem vaškem tlaku. Top — top — se čuje kot udarci kladiva po rakvi.

Mimo vseh hiš, ki ostajajo puste za njimi. Prazni so vrtovi, kot s solzami obložene cvetlice kimajo čez ograjo. —

Brez besed stopajo po cesti proti Schwarzenbornu. Vsi obrazi so sivi, vsi pogledi zastrti, žalostno zrejo v nebo — zgoraj na temenu štrli samotni grm. Neka rumenkasta svetloba ga obdaja, ki ga napravlja še temnejšega, skoraj črnega; ostro se odraža od brezdanjega obzorja neba.

In to ozadje rdeči vedno bolj in bolj; oblaki, ki so ležali na obzorju žive, začno se premikati in blesteti v rožnatih pramenih, z zlatimi črtami in ognjenimi strelami. Vsa sivina oblakov je že izginila. Plamen zagori, poln, močan, velik — orjaško velik — liže v nebo s poželjivimi jeziki, kakor vihar objame vse okoli sebe; na vrhu gore zagori, zaplamtj plapujoč žar više in više in se širi vsvodilj.

Grm je kakor bakla; sleherna vejica je ognjeno prežarjena, vsak trn, vsak list.

Gori, gori! Ves vrh gori! Nebo gori!

Stršen požar se je vnel, začudena trepeta zemlja; ognjen zastor zakriva nebo — glej — naenkrat se dvigne se razkrije! Mirno vzide izza skalnatega hrbta veličastna obla, zlata plošča, cel cvet sijaja — solnce!

Nad Schwarzenbornom stoji solnce; gredo mu nasproti, v morje luči. Zlati odsev pada na sive obraze;

moški obrazi se zjasnijo, ženske si zakrijejo oči z dlanmi.

»Naprej,« je zaklical Densborn in dvignil svarečo roko. »Solnce!«

Lovrenc je začel peti »Slovce«; moral je peti, nekaj ga je tiščalo v prsih in to je moralo na dan.

Zapel je solncu nasproti:

»Oh slovo, to slovo mi teži srce!
Na pot, na pot težko človek gre!
Samo ena tolažba mi lajša srce,
vedno ne morem doma ostati,
treba je v svetu srečo iskati,
naprej!«

Vsi so zapeli z njim:

»Naprej, naprej, iz domače vasi,
kjer smo ljubili se in veselili se!
Vam pa želimo, da druge dobite,
z drugimi zdaj se vi veselite,
nas pozabite odslej,
naprej!«

Proti koncu se je petje že malo razblinilo, ženske so jokale, samotni grm je bil blizu. Marsikdo je malo zaostal in objemal svojo drago sredi ceste.

Mlada Tina je visela Tomažu Lanfeldu na vratu; potegnil jo je v obcestni jarek za skalo, tukaj jo je še nekajkrat pošteno poljubil. Oči so se ji svetile, pri poljubovanju je grizla, ko ga je objemala, ga je ščipala. Kadar pa ga je že spustila, je ponovno skočila vanj.

Mlajša sestra, ki jo je spremljala, jo je vlekla za krilo: »pojdi, Tina!«

Volilno gibanje se je tudi pri nas s polnim razmahom razvilo. Občinski volilni odbor je stalno na delu in prireja sestanke v posameznih vaseh, ki se jih občani polnoštevilno udeležujejo. So pa na delu tudi taki, ki odvračajo volilce z raznimi lažmi od izvrševanja volilne pravice in dolžnosti za vsakega zavednega Jugoslovana. Vendar je ljudstvo spregledalo in se zaveda važnosti volitev dne 8. novembra, zato bo tudi udeležba pri volitvah častna. Od volitev bodo ostali le tisti, ki hočejo še nadalje imeti razprtije in sovraštvo, toda prepričani smo, da bo število teh prav majhno. — V tukajšnji občini je upeljan pasji konfumar, ker je stekel nes obgrizel več neov in tudi mačk.

Al Jennings:

Pesnik in bandit

Hotelo se mi je nekaj piti in hotelo se mi je brez odloga. Jezik me je pekel in v noge mi je bilo mraz. Jaz nisem utegnil, da bi domačinom v Hondurasu še razlagal svoj težavni položaj. Ugledal sem ameriško zastavo, in ko sem tako poginjal od žeje, je ta zastava pomenila zame svobodo — svobodo vsaj za jezik in grlo. Naenkrat sem čisto zagotovo pričakoval, da bom pod to zastavo našel sorodno dušo. In tako je bilo.

Na verandi pred nizko hišo, ki je bila sedež ameriškega konzulata, je sedel širok, dostojanstven človek v snežnobeli obleki. Imel je veliko, plemenito oblikovano glavo s svetlo plavimi lasmi in velike, naravnost uprte sive oči, ki so brez vsakega nasmeška motrile vsako podrobnost moje smešne prikazni.

Bil je v tisti židani, dobrodušni volji, do katere prideš, kadar imaš za seboj že nekaj vsakršnega alkohola, toda njegovo zadržanje je bilo pri vsem tem mirno in dostojno. Meni se je zdel nekakšen precej visok dostojanstvenik, in ko je tako sedel, je bilo, kakor da je vse, kar je bilo okrog njega, njegova last. Sam pri sebi sem si mislil: To je pa v resnici mož, ki je vreden biti ameriški konzul. Sam sebi

22

sem se zdel pred njim kakor majhen smrkav prodajalec, ki milijonarju ponuja časopis.

— Povejte mi gospod, sem ga vprašal, kaj mi lahko pomagata, da pridem do kakšne pitne reči? Ves sem se opalil s Hennessyem. Ali se morda pri vas ne dobi kakšna druga znamka?

— Mi imamo tu neko drugo mešanico, ki garantirano poživlja duha, mi je odvrnil z nekim pridruženim glasom, tako da so se njegove besede zdele izrednega pomena.

— Kaj ste vi ameriški konzul? sem se ga drznil šepetaje vprašati.

— Ne, jas sem se tukaj samo malo usidral, mi je pošepetal nazaj in potem je njegov hladni pogled obvisel na moji raztrgani obleki.

— Kaj vas je pa zaneslo, da ste se tako nana-gloma podali na pot? me je vprašal.

— Morda sem šel iz istega vzroka, iz katerega ste jo odkurili vi, sem mu odvrnil.

Majhen rahel nasmešek mu je zatrepetal na ustnah. Vstal je, zajel me je pod roko in tako sva drug drugemu pomagala po cesti, ki je bila tako ozka, kakor kakšen gozdni kolovoz, dokler nisva prišla do najbližje kantine.

To je bilo moje prvo potovanje z William Sydney Porterjem. Tako sva šla svoje prve skupne korake po poti, ki se je pozneje za mnogo let izgubila kakor v nekem temnem tunelu. Ko se je pozneje ta pot spet razširila in postala svetlejša, je bila to ve-

lika deželna cesta življenja, po čemer sva dalje potovala in mož, ki je hodil ob moji strani ni bil več Bill Porter, begunec in bivši kaznjenelec, temveč O. Henry, najznamenitejši ameriški novelist.

Vkljub neki visoki plemenitosti, ki mu je bila prirojena, me je neka neznanca sila takoj prvi hip vsega navezala nanj. Razložil sem mu svoje načrte, povedal sem mu, da se mislim tu naseliti.

— Ta kraj je kar idealen za človeka, ki mu ni mnogo do dela, mi je dejal.

Za kakšno reč se pa vi zanimate? sem ga vprašal.

— Tega še nisem prav premislil, mi je odvrnil. Za sedaj samo novince sprejemam in se zabavam.

— Potem imate pa od hudiča čez glavo opravka, sem odgovoril.

— Vi ste prvi, kar sem tu.

Sklonil se je nad mizo.

— Vas pač hudo zanima, kdo sem jaz in zakaj sem tu?

V Hondurasu je pač vsak Američan sumljiv subjekt.

— Za božjo voljo, to me prav nič ne zanima, sem brž odgovoril. Pri nas doma nima nihče navade vprašati, kako se pišeš in kakšnega vruga imaš za seboj. Saj vam človek na nosu bere, da je vse v redu.

— Hvala, polkovnik.

Povlekel je zgornjo ustnico.

— Recite mi samo Bill. Jaz mislim, da mi bo prav tako.

Profesor Hans Much

Profesor Much, vodja nekega zdravniškega zavoda v Hamburgu, je iznašel sredstvo, s katerim se dajo razne strupene tvarine v kavi, čaju itd. razstrupiti.

Vsakdanja poveljna pesem

Zgodba o možu, ki se tako dolgo ne vrne, da ga imajo že vsi za mrtvega, a kot »mrtvec« se pa le nenadoma spet pojavi, v zgodovini ni nič novega. Posebno po svetovni vojni se je vrnilo iz tujine na stotine mož, katerih žene so se že pomogle z drugimi v odsotnosti mož, ki so bili uradno proglašeni za mrtve.

Tak »mrtvec« se je pojavil te dni tudi v francoskem mestu Bavey. Alfred Ballart je moral 1. 1914. med prvimi na fronto, a že meseca novembra istega leta so ga uradno proglasili za mrtvega. Na spominski plošči, ki jo je dala občina postaviti na čast padlim občanom, je bilo zapisano tudi njegovo ime. Njegova žena se je nato drugič omožila in je rodila svojemu drugemu možu tudi dva otroke. Nedavno pa je šla z otrokoma v kavarno, tam pa je zagledala nekega tujca, ki je bil silno podoben njenemu prvemu možu, ki je padel v vojni. Tujec je z njo spregovoril tudi nekaj besed. Podobenost tujca s prvim možem gospe Allart-ove so opazili tudi drugi ljudje in ti so govorili: »Če ne bi vedeli, da je Allart že mrtav, bi prisegli, da je to — on!« Tudi Allartova hči je bila prepričana, da vidi svojega očeta. Hčerko pa je tujec poklical k sebi in ji je potrdil, da je on res njen pravi oče, toda prosil jo je, naj o tem nikomur nič ne pove. Nato se je od hčerke poslovil in — izginil...

Vzorne jetnišnice

V Ameriki se radi hvalijo, da imajo najboljše in najbolj vzorne jetnišnice na svetu. Ni še dolgo tega, ko so odprli tam novo jetnišnico za ženske (v Newyorku), ki prekaša po trditvi ameriških listov s svojimi modernimi napravami vse dosedanje zavode te vrste, tako da so listi imenovali novo jetnišnico »sanatorij za ženske hudodelce«.

Ameriški strokovnjak za kazništvo prof. Lewis Gillin iz Wisconsinu pa se je odpravil na pot po vsem svetu, da proučuje različne načine, kako razni narodi svoje hudodelce kaznujejo. Ko se je vrnil domov, je povedal, da največjega napredka na tem polju ni našel ne v Ameriki in tudi ne v Evropi, ampak v Aziji in in sicer v Indiji in na filipinskih otokih.

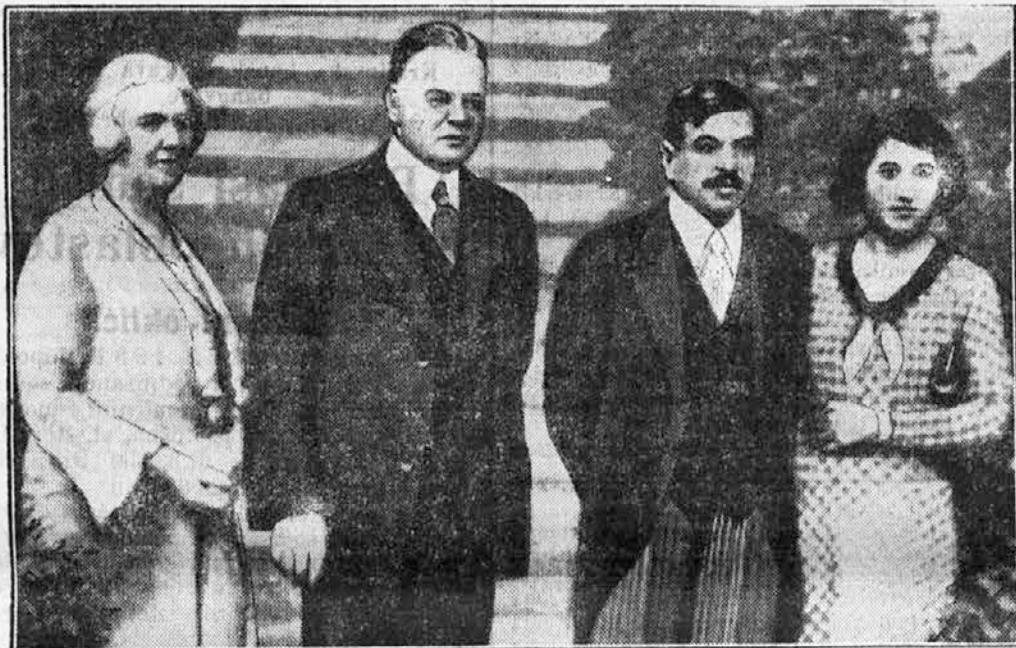
V obeh teh deželah smatrajo namreč, da se nikakor ne smejo pretrgati rodbinske vezi vsled zaporov. Na Filipinih uvrščajo kaznjence v posebne delavske naselbine, kjer žive skupaj s svojimi ženami in otroci. Tudi v Indiji so se prepričali o tem, da je najboljšo sredstvo za poplajevanje kaznjencev urejeno rodbinsko življenje.

V Indiji in na Filipinih se morajo kaznjenci sami preživljati. Jetniku nakaže država barako in kos zemlje in tam naj dela. Če dela pridno in dobro, pridela več in lahko boljše živi, če je pa len, mu pa država nič ne da, ampak ga

pusti stradati, češ lakota bo lenuharenje že ozdravila.

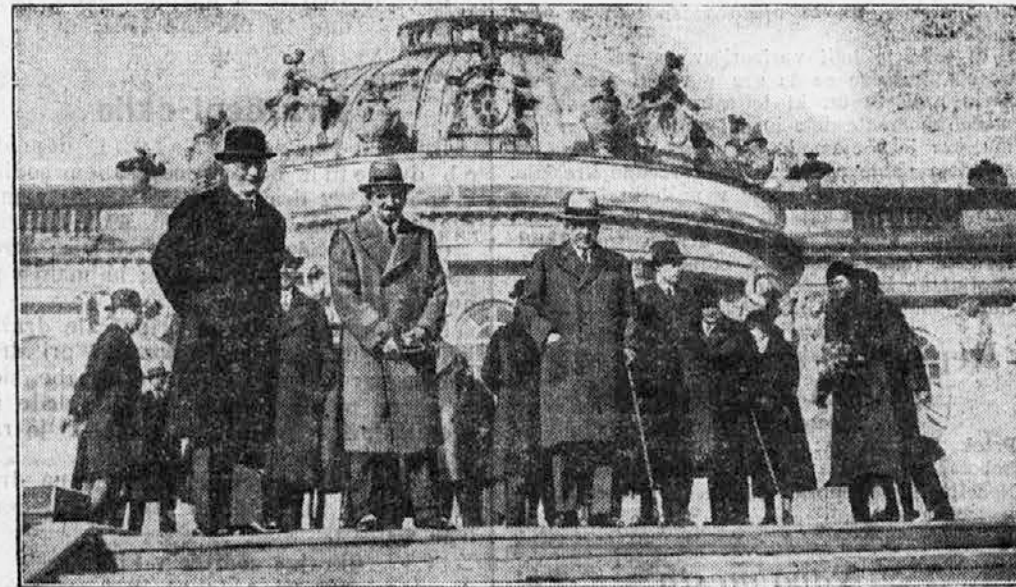
Jetnišnice na Filipinih niso jetnišnice v evropskem smislu, kjer morajo jetniki delati, ali

pa jih prisiljena lenoba uničuje. Bilibid, ki je največja jetnišnica na svetu s svojimi 2500 prostori, obstoji skoraj samo iz fabrik in delavnic. Tu se nahaja najboljša popravilnica za avto-

Lavalov obisk pri Hooveru

Od leve na desno: Gospa Hoover, predsednik Hoover, predsednik francoske vlade Laval in njegova hčerka.

Grandi v gradiču Sanssouci

Od leve na desno vidimo: nemškega državnega kanclerja Brüninga, italijanskega ministra za zunanje zadeve Grandi-ja in nemškega poslanika v Rimu dr. Schubert-a. Gradič Sanssouci se nahaja v Potsdamu.

Volitve v Angliji

Poslednji dan agitacije: vojvodinja Atholl, kandidatinja na narodni listi, govori farmerjem (kmetom) v Perthu.

mobile v deželi; mizarski izdelki tega zavoda pa uživajo skoro svetovni sloves. Delajo vsak dan do 5. popoldne, potem pa se zbero na velikem športnem prostoru, da se razvedre.

Kaznjenci na Filipinih upravljajo svoj zavod sami. Vse »domače« prestopke in vsak nered sodi posebno disciplinarno sodišče, čegar člane si kaznjenci sami izvolijo. Tudi svoje posebno policijo imajo, člane te policije pa tudi kaznjenci volijo. Profesor Gillin pravi, da ima ta policija le malokdajpriliko rabiti svoje gumijevke.

V Indiji je bila še pred malo leti kriminalita silno visoka in ne samo posamezniki, ampak kar celi rodovi so živeli od ropa in od tatvine. Te nadloge niso mogli zatreti niti z najtežimi kaznimi. Zato so poskusili z jetniškimi kolonijami. Uspeh je bil sijajen in tudi v Indiji se je pokazala visoka vrednost rodbinskega življenja za kaznjence.

Ženske v francoski častni legiji

Francoska vlada je te dni odlikovala z redom častne legije gospo Bathelier, kmetico iz okolice Dijona, ker je rodila 16 otrok. Ob tem odlikovanju so ugotovili, da je doslej odlikovanih 709 žensk z redom častne legije. Med temi je 19 kmetic in 2 delavke; ena dela v neki tobačni tovarni, druga pa je predilniška delavka. Nekaj žensk ima tudi višje »častniško« odlikovanje v častni legiji, med njimi tudi sestra Leonida, ki nadzoruje in vodi že nad 50 let jetnišnico v Saint-Lazaru.

Garderoba za imenitnega psa

Neka ženska v Bostonu (v Ameriki) ima psa, ki ima toko-le poletno »garderobo«: Ovrtnik, ki je okrašen z raznimi kamenčki, 11 dolarjev; vez za nogo in za vrat, okrašena z granati, 14 in pol dolarja; ista garnitura, okrašena s turkizi, 20 dolarjev; pol ducata »obleke« po 6 dolarjev; pol ducata svilenih robcev, 6 dolarjev; dva para čevljev iz najfinejšega usnja in narejeni po meri, po 5 dolarjev; gumijasti čevlji, 2 dolarja; škotski plašč, 5 dolarjev; dve halji za pral, 10 dolarjev; dežni plašč, 3 dolarje; dve japonski jopici za obiske, 9 dolarjev; avtomobilno obleko z gaočniki vred, 10 dolarjev; škatljica za toaletne potrebe, s pudrom, ogledalom itd. po 12 dolarjev. Ubog pes!

Zanimiv drobiž

Novi kolodvor v Milanu ni tako velik, kakor so ga nameravali zgraditi. Prvotno so hoteli zgraditi kolodvor, ki bi bil največji v Evropi. Naredili pa so samo 20 tirov in dolg je le 250 metrov, tako da je manjši kakor pa kolodvor v Lipskem, ki slovi kot največji kolodvor v Evropi. Prav tako velik kot kolodvor v Lipskem je osrednji kolodvor v Washingtonu, ki ima tudi 25 tirov. Še večja pa dva podzemna kolodvora v Newyorku, ki imata vsak po 40 tirov.

Najdaljša železniška proga v Evropi pelje od mesta Calais preko Ostende-a skozi Nemčijo do glavne proge, po kateri vozi simplonski ekspresni vlak do Carigrada in Aten. Ta proga meri 3300 kilometrov, vlak pa vozi po njej 3 dni. V Ameriki vozijo vlaki od vzhoda na zapad (paciifiški vlaki) po 4 dni; vozijo pa nekoliko bolj počasi kakor najhitrejši evropski brzovlaki. Najdaljšo železniško progo pa ima Rusija; tam vozi preko-sibirski ekspresni vlak 11 dni po 9331 kilometrov dolgi progi do Vladivostoka.

Najdaljši železniški predor v Nemčiji meri 4 in pol kilometra (predor pri Cochemu na Mozli); najdaljši predor na svetu pa je simplonski, ki meri skoro 20 kilometrov. Največji podzemni predor v Nemčiji je Bismarckov predor pod Labo v Hamburgu, ki je 450 metrov dolg; predori pod reko Hudson v Newyorku pa so dolgi po 3 kilometre.